

אנתולוגיה עם משוררים ומזרנים

מי מריבה

לא אתיחס במרור זה לכל 55 המחזות, שנועדו לעניין את מנהלי התיאטרות בישראל, אלא רק בקומץ מהם. מחזהו של פראנץ קסאבר קרץ מנש מאייר (גולס-איש), מביא את עולמו של **אֶוֹטוּ מַאִייר**, פועל, שעבודתו מסתכמת בהברגת 16 כריגים, באחד ממיפעלי המכוניות במירו. מאייר ואשתו נמלטים מהמציאות לעולם הריצודים של הטלוויזיה וכייה באליפות העולם בריגמי טיסנים. מאור גרמני הוא אובדן כוחהגבר של מאייר (**מלאכת המישוגל** כלשון המחזאי) בשל מטרתו מגורל עט כדורי, אותו השאיל לאחד ממנהלי המפעל.

מחזה אחר, מאת ה**יינר קיפהוט**, הוא יואל ברנד - סימורה של עיסקה, מחזה דוקומנטרי, על אחת מתפרשיותיה של פרשת קסטנר בימי מלחמתהעולם השנייה, פרשת **מושאויל** תמורת דם". חשוק הגורל הוא, שמחזה לא חובר בידי מחזאי ישראלי, כי בנושא זה טמונה אחת הדילמות המוסריות שהיכו בחברה הישראלית, וגרמו גם להפלת אחת מממשלות דויד בן-גוריון. אם תיאטרון הבימה מתהדר בכותרת "התיאטרון הלאומי", הרי שהעלאת מחזה זה על קרשיו עשויה להצדיק כותרת זו. המחזה אלון ואנגורה מאת המחזאי **מרטין ולזר**, שספריו המעולים עבודת הנפש וסוס בורח ראראוד בתרגום עברי (בהוצאת זמורה ביתן), מנתח את תכונות האופי הלאומי הגרמני, המהות קרקע נוחה לצמיחת תופעות פשיסטיות. מתוך מחזה זה ניתן ללמוד על צביעותה של גרמניה שארריהטלר, שגיבורה הוא קורבן כל האידיאולוגיה. הוא נשלח כידי הנאצים כקומניסטישלעבר, להינוד מחדש ויוצא ממחנהריכוז מסורס, המגדל שפניאנגורה בעלי שמות יהודיים. בצידו של הגיבור מצויים החייל המתרברב, המרענים המטורפים ודמויות אחרות, המתארות את חזרתה המוכרת של גרמניה למירוד החימוש.

הפארסה קולדוויי מאת **ברתו שטראוס**, היא טרגדיה אליגורית העוסקת בשקיעת התרבות האנושית, תוך הסתאבות והתפוררות כל הערכים. פארסה זו מוקיעה שיגיונות אים וחולפים של התרבות המערבית, המוליכים אל

דומה שמרור זה היה הראשון שהתייחס בהרחבה לתופעה של מחאת המשוררים על מילחמתהלבנון, במרור שלם, שהוקדש לנושא זה (דויד פדהצור, עורך משא, המוסף הספרותי של דבר, היה הראשון שהתל בפירסום מאסיבי של אותה שירת-מחאה). בימים אלה ראתה אור אנתולוגיה, תחת הכותרת ואין תיכלה לקרבות ולהרג יג, עם כותרת-המישנה שירה פוליטית במילחמת לבנון, בעריכת חנן חבר ומשה רון.

כבר בפתיחה, רצוי לציין כי מוכר כאן באנתולוגיה מתפתלת. קרי: אנתולוגיה המנסה לגוּט את עורכיה, בינות למשוררים שונים, תוך מילכוד של קשרים והקשרים בעולם הספרות

משורר נגד-מילחמה יבוי עדין מפרופסורים שקששנים

והשירה הישראלים - מה שאינו מוסיף לאיכותה. אנתולוגיה זו, בעריכה משופרת ועניינית יותר, היתה יכולה להשיג אפקט תרבותי עצום. אפקט שעורכיה ביובו ומיצו עד תום. באנתולוגיה זו מצויים שירי אנטילבנון מעולים, בצד גראפומניה מקומית טיפוסית, ומן הראוי להתייחס קודם כל לצד החיובי של האנתולוגיה. כבר שיר הפתיחה של מאור ויזלטיר המשך יבוא (**המילחמה היא המשכה של המדיניות**, / ודרום הלבנון המשכו של הגליל העליון; / על בן אך טבעי שמדינה / תערוך מילחמה בלבנון...) הוא שיר

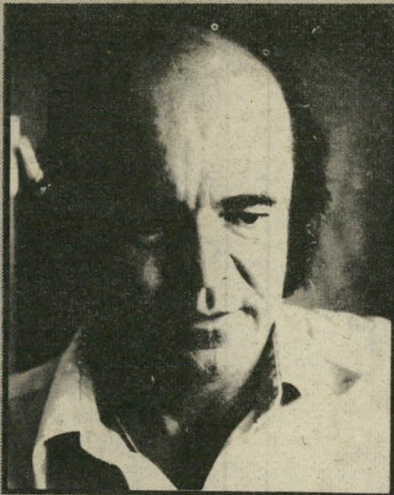

מחזאי-סופר וייס מאבק בקרטל עולמי

מות האהבה והטרגדיה, ורק בהמשך הפארסה מופיע הגיבור: קולדוויי הוא שמי/עוצר בהכנעה את זרעו...

מחבר ממלא המקום רולף הוכהוט. מיוצג בפירסום זה במחזהו מישפטנים, והוא עוסק בצד הוצאתם להורג של המדינאי האיטלקי אלדו מורו ונשיא תעשייתי גרמני מרטין שלייר. כפרשייה שהושכחה מן העבר הגרמני: פרשת הוצאתם של 30 אלף גיורידין מוות על חיילים גרמניים בימי מלחמתהעולם, בידי שופטים. נוסח העקיצות על תמיכה ממסלתית בתיאטרון (**בגרמניה אין צורך בצנזורה על התיאטרון**, מאחר ובמדיניות התמיכה הנדיבה שלו, מביא השילטון לכך, שמנהלי התיאטרון יימנעו מלנשוד את הוד המפרנסת אותם...) המזכיר את בעיית הייסוד של התיאטרון הישראלי. מחזה של הוכהוט, הוא מבחינת צילום פנים של תולדות גרמניה, מפרוז במלחמה העולמית ועד עצם היום הזה, ובלא כחל ושיך. מחזהו של טאנקרד דורסט תקופת הקרח מתייחס לתקופת בגידתו של הסופר הנורווגי קנוט המסון חתן פרס נובל. ששיתף פעולה

ציני, המעמיד מלחמה זו במערומיה. גם שירו של יצחק לאור רשע מן הוא אומר (**אחי הצעיר אליה אל תלך למלחמתם**), יש בו בגרות וכה. **צבי עצמון**, בשירו יזכור, פותח בריברי מגילת העצמאות: **בארץ ישראל קם העם היהודי**... ומוליך את תולדותיו, עד לרם ילדים ערבים, וסיים כ: **בל עוד בלבב סנימה נפש-אני נאשם?**

פרופסור טריינין

ליטוף האגו של גוש אמונים

שירו של נתן זך חיפה: ערב הפלשה ללבנון, הופך את השירה לנבואה קודרת שכמו מתממשת במחזור שירי של **אבות ישראל**: **רסיסים שפריצים לודטים על הפנים / מן הטנקים... ובלה אתי מלבנון / בואי אתי מלבנון**. / **אני מעבודה מוכלכה**, / **והם מכבסים לבנים...** גם יצחק לאור כבלדה על החייל הטיפש מציג לא מעט מהטרגיות של מילחמה ומילחמה זו בפרט **...עד לכוך שנורה פתאום לרקף, גניחה נפילה, מישחו צועק / בערפל, דוק על העיניים, בחילה, שמינית זיקפה משונה, צמא מזוד וזהו די**. מימר אנושי מוויצע מביאה ליה רביקוביץ בתיוקת לא הורגים אפייס, שיר שבו היא מביעה זעקתה השירית לאחר הטבח בצנחה ושאתלא: **על שלוליות שושפון בסכרה ושתילה / שם העברתם כמויות של בני-אדם / הראיות לתכבד / מעולם החי לעולם האמת**.

שיר-מחאה של ממש הוא שירו של רמי דיצני לדי האר-פרייג (**אני הילד; והילד ההוא שהרים לנו את הזלדה / בן כמה**

מחזאי-סופר ולזר

הקורבנות של כל האידיאולוגיות

אותו, ובמחזה נפרשת מערכת יחסים ותחושות יוצאת דופן, של מרד וכניעה, זיקנה ועוורים - החושפים סידרה של הצעות לעולמו של המסון.

עם ממשלת קוויזלינג, בימי הכיבוש הנאצי של ארצו. עלילת המחזה המתרחשת בבית-אבות, שבו ניכלא הסופר הקשיש על-ידי הוועדה החוקרת

את חרשבת היצי). גם שירו של יגאל בן-אריה הודאה מרעיד אושיות שירה נכאבו, כאב המציג את ישראל של ראשית שנות השמונים בניזונה ועקרות ערכיה: **אני מזדה / אני מזדה, מכרתי נשק לאירי אמוץ ולסמוזה...**

על העריכה ועד השחיטה. אלא שעורכי ואין תיכלה לקרבות ולהרג חפצו מן הסתם ליהנות מכל העולמות, וחרסו מינים שאינם במינם, החל משירו של אהר אברהם הום לא תעתר (**להופעה הניכספה של בנו של הרוצח / אשר שכב בשעתו עם אשת אוריה**). מה לשמיסה ולאשת תרגילים גם שירו של פרופסור דן פגיס ותרגילים בעברית שימושית, נקרא פחות טוב משיעוריו של פרופסור זה בשנות השישים בתורת החרוז הבית.

פרופסור אחר, שעורכי הקובץ הכניסוהו לאנתולוגיה, הוא פרופסור **אבנר טריינין**, שליטף לא בשיר אחר את האגו של גוש אמונים, ובשירו מה המצב מעוות את תאריך מסירת פלסטיןנה אחת לידי הרברט סמואל, מה-30 בינוי ל-1 ביולי, גם איבוד הבתולים של רזני סולמק, כבתולים, אין בו נימה של מילחמה פוליטיקה, לבנון, או תהא כוננת העורכים אשר תהא.

בעיית ואין תיכלה לקרבות ולהרג שכותרת המישנה שלו שירה פוליטית על מילחמת לבנון, היא שחלק מהשירים פרסמו עוד בטרם פרצה מלחמתהלבנון, זה מעורר שאלות על העריכה ועל השחיטה של עורכי האנתולוגיה, גם סיום האנתולוגיה במדורי עיתונים כלמד לשונן; צד חובה; ראיתי שמעתי; וטוח משוחרר, מבהירים למצוי באנתולוגיה זו שנעשתה כשתי וערב ובלא מחשבת אמת, כי חסרים בה כמה מחרוזי של יבוי, מאותו מזדה, בעמוד 2 של הארץ, שבחלקם מעולים עשרת מונים מהרבה שורות מנקודות בקובץ זה, שנועד לרונג שמות ולשמור על שלום בין עורכי הקובץ, ובין דמויות אלה או אחרות בעולם השירה הישראלית ובשוליו.

למרות השגות אלה, מומלץ לרכוש את הקובץ ואין תיכלה לקרבות ולהרג, לפרק את כריכתו, למיק את שירי מילחמתלבנון האמיתיים של יגאל בן-אריה; יהנתן גפן; רמי דיצני; צבי עצמון; דליה רביקוביץ; מאור ויזלטיר; נתן זך; יצחק לאור ואריה סיוון, להשמיט השירים האחרים, ולהפוך שירים אלה, לאנתולוגיה שימושית ואמיתית לשירת מילחמתהלבנון.

(י) ואין תיכלה לקרבות ולהרג, שירה פוליטית במילחמת לבנון - עורכים חנן חבר ומשה רון; סדרות קו אדום + סימן קריאה; הוצאת הקיבוץ המאוחד; 138 עמודים (כריכה רכה).

היזכרות במהפיכה - השליחות הוא מחזה מאת ה**יינר מילר**, המומחה באמצעות סיסמה ברכטיאנית המופיעה בו **המוות הוא המפיכה של המהפיכה**. מחזה העוסק בימי **נאפוליאון**, עם מסר מהפכני לימינו.

מחזה אחרון ורביחשיבות, הוא גירסה משוחררת של המחזאי הנודע **פיטר וייס** (מחבר רדיפתו ורציחתו של ז'אן פול מארה, כמי שהיא מוצגת על ידי להקת חשקנים של בית-המחסה לחול-רוח בשארנטון, בהדרכתו של המרקוזי דה-היסאד המוכר יותר בשמו המקוצר מארה/סאד; והמחזות החקירה וטרזוקי בגלות).

המישפט החדש אינו עיבוד סיפרו של פריץ קפקא מחדש, אלא אותו רעיון במיסגרות חדשות, התואמות את שנות השבעים והשמונים למאה העשרים, כאשר הפנסיון של הגב' גרובאך שייך לקונצ'ן ענק, שהוא שליט אימתני, חלק מקארטל עולמי. ק' מעדיף עליו את ענייני משפחתו, והקארטל שופט אותו. המישפט החדש הוא בן 33 תמונות, במתכונת הקומדיה האלוהית של **דאנטה** - החושפים לעיני הצופים את כפיית החברה הקפיטליסטית בתזמנו.

המחזות שתקציריהם מופיעים ברשימה הינם תיאטרון מעולם אחר, והעיוןברשימה מעלה תמימות רבות על ריקנותו של התיאטרון הישראלי, שעלידי עצם העלאת חלק מהמחזות הללו, היה עשוי להכניס מימד עמוק יותר לחיי התרבות בישראל.